

1. תאמין שיכולים לתקן

מניחים יסודות

שכבה צעירה

הרציונאל

האם אדם יכול לשנות את אופיו, או שמא נמצא דבר זה מעבר לשלטון האדם והוא צריך לקבל את עצמו כמו שהוא? האם ילד אָטִי יכול להפוך למהיר? הפחדן לאמיץ? הנהנתן לסגפן? האם ביכולתנו לשנות את מזגנו ואת ההתנהגויות הנגזרות ממנו?
"רָאָה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע... וּבְחַרְתָּ בַּחַיִּים" (דברים ל' ט"ו, י"ט).

"...וְתִשְׁלִיךְ בְּמַצָּלוֹת יָם כָּל חַטָּאוֹתֶם" (מיכה ז', י"ט).

האדם יכול לבחור בטוב. כל אדם וילד מסוגל לבחור להשתפר ולהיות טוב יותר. ביחידה זו נשליך למצולות ים את ההתנהגויות השליליות של כל תלמיד ותלמיד ונאמץ תקוות ומשאלות לשנה הבאה.

המסר העיקרי ביחידה זו הוא כי אפשר לתקן! אפשר להשליך את הרע ולבחור בטוב. אפשר וצריך לבטא את התפילה "אלוהי, נשמה טהורה שנתת בי". שמה של היחידה הוא "תאמין שיכולים לתקן". ר' נחמן מברסלב מלמד אותנו שכשם שאדם יכול לקלקל, לחטוא ולהזיק, כך הוא גם יכול לתקן את מעשיו. ניתן לחדד הבנה זו ולומר שתנועת התיקון והתשובה היא טבעית יותר ממגמת הקלקול, שהרי נשמת האדם טהורה וזכה.

המטרות

- התלמידים ילמדו באופן חווייתי על אפשרות ההתנקות ממעשים שליליים ועל ההזדמנות של פתיחת דף חדש.
- התלמידים יכירו בכך שאפשר להתנתק מהרע ולפתוח דף חדש.
- התלמידים ילמדו על משמעות התפילה "אלוקי נשמה שנתת בי טהורה היא".

מבנה השיעור

- פתיחה: יצירה - צביעת השיר "סליחה" (עבודה יחידנית)
- שלב א': דיון על אפשרות התיקון והכרות עם מנהג ה"תשליך" (מליאה)
- שלב ב': התנהגויות שהייתי רוצה לאמץ לקראת השנה החדשה (עבודה יחידנית)
- סיכום: לימוד תפילת "אלוהי נשמה..." (מליאה)

ההכנות הנדרשות

- יש לצלם את השיר "סליחה" מאת יעקב סתר (נספח 1) כמספר התלמידים.
- יש להביא לכיתה צבעים, עפרונות צבעוניים, דפים ופתקים קטנים.
- יש להביא לכיתה דלי מלא במים.

- יש להביא אמצעי השמעה וקובץ מוסיקלי של מנגינות נעימות ושקטות.
- יש לצלם דמויות של בנים או בנות (נספח 2) כמספר תלמידי הכיתה.
- יש לצלם על נייר הדבקה את ההתנהגויות שברצוננו לאמץ (נספח 3) כמספר מחצית מתלמידי הכיתה ולגזור כל משפט בנפרד. אם נרצה אפשר לכתוב התנהגויות נוספות.
- יש להביא 15 מעטפות ולהדביק על כל אחת מהן את אחת מההתנהגויות הכתובות (נספח 3).
- יש להכניס את המשפטים הגזורים שעל גבי המדבקות של נספח 3 למעטפות בהתאמה.
- יש לצלם את מדבקת "נשמה טהורה" (נספח 4) כמספר התלמידים.

מהלך השיעור

פתיחה: יצירה - צביעת השיר "סליחה" (עבודה יחידנית)

- נחלק לכל תלמיד את השיר "סליחה" (נספח 1) ונקריא אותו.
- נבקש מכל תלמיד לצבוע באדום שורה מן השיר שמזכירה מעשה שגם הוא עשה (למשל: ילד שהרביץ צובע באדום את השורה "על המריבות ועל המכות"), ולקשט את השיר.

שלב א': דיון על אפשרות התיקון והכרות עם מנהג ה"תשליך" (מליאה)

- נסביר כי לכל אחד מאיתנו, לקטנים ולגדולים יש מחשבות, דיבורים ומעשים לא טובים. גם אדם מבוגר יכול להתעצבן בכביש למשל, לכעוס ולצפצף לרכב שלפניו. לכולם יש מעשים לא טובים שכדאי להימנע מהם ומעשים טובים שכדאי לאמץ אותם (אפשר לשתף את התלמידים במעשה שדורש תיקון אצלנו).

הצעות לשאלות דיון:

- האם אפשר להתנתק ממעשה לא טוב?
- האם ילדה שמעליבה את חברותיה או ילד שמרביץ יכולים להפסיק לעשות זאת?
- האם מבוגר שרגיל לגנוב יכול להפסיק לעשות זאת?
- למי יותר קל להשתנות לדעתכם, לילד או למבוגר? מדוע?
- נפתח את הדיון ונבקש לשמוע דעות מנומקות לכאן ולכאן.
- נסכם את הדיון:
- התורה מלמדת אותנו שכל אדם יכול בכל עת לתקן את מעשיו. ילד פחדן יכול להיות גיבור, ילדה עצלנית יכולה להיות חרוצה. ילד שלא עוזר בבית יכול להחליט לעזור להורים ולאחים וכו'.
- אדם יכול לשפר את מעשיו כל השנה, אך הזמן הטוב ביותר "להיפטר" מההרגלים הלא טובים הוא חודש אלול.
- נציב על שולחננו דלי מלא מים.
- נשאל: מי יודע איזה מנהג מיוחד יש לנו, שבו זורקים את המעשים הרעים למים? נספר לתלמידים בקצרה על מנהג ה"תשליך" הנהוג בראש השנה.
- נחלק לכל אחד מן התלמידים דף חלק.

- נבקש מכל תלמיד לכתוב על הדף:
 - מעשה לא טוב שהוא עשה או הרגל לא טוב שהוא רוצה להשליך,
 - מדוע הוא רוצה להשליך את ההרגל או את המעשה הזה,
 - כיצד אפשר לשנות את ההרגל הזה להרגל חיובי
- נציין בפני התלמידים שאיש לא יקרא את הדפים, זוהי עבודה אישית.
- נבקש עם סיום הכתיבה לקפל את הדף לעיגול קטנטן, לגשת לשולחן המורה ולזרוק את הפתק המקופל לתוך המים שבדלי.
- נשמיע בכיתה מוסיקה נעימה בזמן הכתיבה.

שלב ב': התנהגויות שהייתי רוצה לאמץ לקראת השנה החדשה (עבודה יחידנית)

- נחלק לכל תלמיד דמות של ילד/ה (נספח 2).
- נבקש מכל אחד לכתוב על הדמות את השם הפרטי שלו / שלה.
- ננחה את התלמידים להסתובב בכיתה ולחפש בין המעטפות התלויות על הקירות שלוש התנהגויות טובות שהם רוצים לאמץ לעצמם לקראת השנה החדשה. כל תלמיד שולף מתוך המעטפות שבחר מדבקה אחת (על המדבקות כתוב המעשה שמצוין על המעטפה) ומדביק אותה על הדמות שלו במקום הנכון. למשל: "לדבר בנימוס" - יש להדביק ליד הפה.
- נבקש לשוב למקומות ולחשוב על התנהגות אחת שכל אחד היה רוצה לאמץ במיוחד, ואותה לקשט אותה באופן בולט.
- נרשום על גב הדמות דרכים לאימוץ התנהגות זו.

סיכום: תפילת "אלוהי נשמה..." (מליאה)

- נעבור בין התלמידים ונדביק לכל אחד מדבקה נוספת שעליה כתוב "נשמה טהורה" (נספח 4).
- נבקש מכל תלמיד לחשוב מאילו התנהגויות הוא ישמח להיפרד.
- נאמר לתלמידים: כל מה שזרקתם לתוך הדלי נרטב כליל ואיננו עוד. כך גם ביכולתכם להעלים את כל ההתנהגויות השליליות ולבחור בכל הטוב שהדבקתם על הדמות שלכם. כל אחד ואחת מכם הוא / היא נשמה טהורה. לכולכם יש לב טוב שרוצה שתעשו מעשים טובים, ובעזרת ה' תצליחו לקיים את משאלותיכם וכל המדבקות שהדבקתם יהפכו למציאות של ממש.
- כולכם טובים ויכולים להחליט לעשות טוב ולהצליח בכך. אנו בטוחים בכך שכולנו טובים ואומרים זאת בכל בוקר בתפילת "אלוקי נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה אתה יצרתה, אתה נפחתה ביי".

נספח 1: השיר: סליחה

סליחה / יעקב סתר

אלקים השומע את כל העולם
זה אני פה קורא בשמך
עשה נא טובה ומסור לכלם
שאני מבקש סליחה.
סליחה מאמא וסליחה מאבא
על כל צער ומכאוב,
אני מבטיח שלהפא
אהיה תמיד רק ילד טוב!

וסליחה אבקש מאחי אילן
על המריבות ועל המכות,
אני באמת מצטער על כלן
[אפלו שחלק היו מצדקות]
סליחה מפל הפרחים שקטפתי
ושכלו עוד לפרח אצלי בגנה,
סליחה מהנמלה הקטנה שמעכתי
בדרך הפיתה בלי כוונה

סליחה לכל מי שקראתי שמות
ולכל מי שפעם הוצאתי לשון,
סליחה אם משכתי לרות בצמות
[למרות שאני לא הייתי ראשון].
סליחה אבקש מכלם מכלם
במלה ישרה ופשוטה,
ואתה השומע את כל העולם
תסלח לכלם גם אתה.

נספח 2: דמויות

נספח 3: התנהגויות שברצוננו לאמץ

1 לא להרביץ

2 לא לעשות חכם על ילדים אחרים ולא להשתתף בחכם

3 לא להעליב ילדים

4 לעזור לאחים שלי

5 לעזור להורים

6 לכבד את ההורים

7 להגיד "תודה" למי שעוזר לי

8 להשתדל לשמח חברים ובני משפחה

9 לחיך יותר

10 להשתדל לברך תמיד ברפת המזון

11 לומר רק את האמת

12 להכין שעורי בית בזמן

13 להשתדל לא לרכל ולא להעליב

14 לעזור לילדים שמתקשים

15 לשמור על פה נקי ולא לקלל

16

17

18

19

20

נספח 4: נשמה טהורה

